

MÓDSZERTANI SEGÉDLET

A gyermekvédelmi gondoskodásban élő
gyermekkel szembeni szexuális visszaélések
eseteire

Módszertani segédlet
a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekekkel
szembeni szexuális visszaélések eseteire

Felismerés és Jelzés

Összeállította: Kovács Szilvia

Budapest Főváros Önkormányzatának
Módszertani Gyermekvédelmi Szakszolgálat

Budapest, 2012.

Felelős kiadó: Molnár László igazgató

A Módszertani Segédlet a Rubin Informatikai ZRT. támogatásával készült.

Tartalom

Ajánlás.....	4
Bevezető.....	7
Mit tekintünk a gyermekekkel szembeni szexuális visszaélésnek.....	8
A hatalommal való visszaélés jelentősége.....	9
Tények és Tévhitek.....	11
A gyermekekkel szembeni szexuális visszaélések gyakorisága.....	13
A szexuális visszaélés következményei a gyermekek életére.....	14
A gyermekek általános szexuális fejlődése.....	15
Honnan tudom, hogy a gyermek szexuális viselkedése a normálistól eltérő?.....	16
A szexuális felvilágosítás jelentősége.....	16
Amit, minden gyermeknek tudnia kell, a hatékony prevenció érdekében.....	17
A szexuális visszaélésre utaló jelek.....	18
Megfelelő válaszadás gyanú vagy a gyermek általi jelzés eseteire.....	19
Mit tegyek, ha azt gyanítom, hogy a gyermeket szexuális visszaélés érte!.....	19
Mit tegyek, ha a gyermek elmondta, hogy őt szexuális visszaélés érte!.....	19
Ne legyen tabu a gyermekekkel szembeni szexuális visszaélés témája!.....	21
Kételyek, amelyek a leggyakrabban felmerülnek a jelzést megelőzően.....	21
Miért szükséges minden jelet komolyan venni?.....	22
A gyermekekkel foglalkozó szervezetekben előforduló szexuális visszaélésekről.....	23
Megalapozottan jelentesz, ha a következők valamelyike fenn áll:.....	24
A szem- és fültanúk helyzete.....	24
A jelzőrendszer.....	25
Mellékletek.....	27
I. 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.....	28
II. 1978. évi IV. törvény – a Büntető Törvénykönyvről.....	30
III. Mit tegyek, ha azt gyanítom, hogy a gyermeket szexuális visszaélés érte?.....	34
IV. Mit tegyek, ha a gyermek elmondta, hogy őt szexuális visszaélés érte?.....	35
V. Szakemberek – Szervezetek – Intézmények listája (A-Z).....	36
VI. Elérhető képzettségek, programok listája.....	39
VII. Szakmai anyagok szakemberek számára.....	40

Ajánlás

Az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának AJB-2031/2011. számú vizsgálata a gyermekek legmagasabb szintű testi és lelki egészségéhez való jogának érvényesülését vizsgálta. A vizsgálatra a Gyermekjogi Projekt keretében került sor, megkülönböztetett figyelemmel a fokozott sebezhetőségű, gyermekotthonokban élő gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bántalmazás problémakörére.

A vizsgálat megállapításaiból:

- „Valamennyi vizsgált jelzőrendszeri szerv esetében megállapítható, hogy az általuk jelzett, vagyis a gyermekvédelmi rendszerbe bekerülő gyermekbántalmazási/elhanyagolási esetek száma jóval alacsonyabb, mint a társadalomtudományi kutatások által megállapított arány.”
- „Különösen fontos megjegyezni annak szükségességét, hogy *nincsenek rendelkezésre álló adatok a szakellátásban nevelkedő gyermekek sérelmére elkövetett bántalmazások tekintetében*, holott a nemzetközi felmérések a magas látencia mellett olyan esetszámokról számolnak be, amelyekből arra lehet következtetni, hogy hazánkban sem jobb a helyzet, amelyet alátámasztani látszanak a gyermekotthonoktól kapott tájékoztatást is.”
- „*Különös figyelmet igényel a gyermek általi segítségkérések alacsony száma*”
- „*A gyermekek panasztételi joga véleményem szerint formálisan biztosított csupán, a Gyvt-ben rögzítetteknek megfelelően a gyermekjogi képviselő elérhetőségét biztosítják és panasszal élhetnek a gyám, valamint a gondozók felé; ugyanakkor a panaszok csekély száma nem a bántalmazások, és más visszaélések nem létezését jelzik, hanem sokkal inkább e rendszer nem megfelelő működését.*”
- „*A gyermekvédelmi jelzőrendszer megfelelő működése elsősorban a jelzőrendszert alkotó szerveknél dolgozó személyes kapcsolatának eredménye. A jelzés tehát nem a jogszabályi kötelezettségek szem előtt tartása okán történik meg, hanem a személyes ismertségek, együttműködés alapján.*”
- „*Megállapítható, hogy a gyermekek bántalmazása, különösen a sérelmükre elkövetett szexuális erőszak rendkívül nehezen tetten érhető jelenség. Az általam vizsgált gyermekotthonok mindegyike erről számolt be, hogy nem rendelkeznek egységes szakmai protokollal a bántalmazás felismerésére, sem módszertani útmutatóval a probléma kezelésére. Ugyanakkor hasznos lenne az e tárgyú képzések, továbbképzések biztosításán túl, minél szélesebb körben megismertetni a szakellátásban dolgozókat a már elérhető gyermekbántalmazással kapcsolatos módszertani útmutatókkal, honlapokkal, kutatásokkal.*”

- „Az információáramlás a gyermekvédelem intézményei között meglehetősen nehézkes: általában csak utalások történnek arra, hogy a bekerülő gyermek bántalmazott volt, de annak körülményeiről, okairól, hogy konkrétan az ügyben milyen intézkedések történtek, ezekről sok esetben nem kapnak pontos tájékoztatást.”
- „Megállapítom ismételten, hogy amennyiben a gyermekvédelmi jelzőrendszer valamely tagja megtagadja, vagy elmulasztja a jelzés megtételét, az a gyermeket megillető védelem elvével ellentétes és alkotmányos visszásságot okoz. Vizsgálatom során megállapítottam azt is, hogy a jogszabály által előírt és megkövetelt gyermekjóléti esetmegbeszélések számos esetben nem valósulnak meg. Ez a jogállamiság és jogbiztonság elvével ellentétes, és a gyermeket megillető gondoskodás, védelem jogával összefüggő visszásság közvetlen veszélyét jelenti.”

A Biztos a jelentésében feltárt alapvető joggal összefüggő visszásságok orvoslása és prevenciója érdekében módszertani intézményünket intézkedései körében felkérte, hogy: „a gyermekek elleni bántalmazás, kiemelt figyelemmel a szexuális bántalmazás felismerésére, kezelésére, utánkövetésére dolgozzon ki egységes szakmai standardokat, és módszertani javaslatok formájában jutassa el hatáskörébe tartozó intézményekhez.”

Módszertani segédlet közreadásával kívánunk szakmai támogatást adni a gyermekekkel szembeni szexuális visszaélések felismeréséhez mindazoknak, akik hivatásszerűen vagy önkéntesként gyermekekkel foglalkoznak. Szűkebb értelemben a gyermekvédelmi szakellátás intézményeiben dolgozóknak szánjuk a segédletet. A gyermekotthonokban élő gyerekek gyakran érzelmileg kiszolgáltatottak, ezért potenciálisan áldozatoknak tekinthetők. Ha fogyatékossgal élők is egyben – mindenekelőtt az intellektus sérülésére gondolunk – fokozott a kiszolgáltatottságuk. Jogaik védelme, szükségleteik kielégítése jogszabályi garanciákkal, társadalmi kontrollal és a szakemberek, a személyzet szaktudásával, leginkább készség szintű problémakezeléssel garantálható.

Igyekszünk válaszokat találni a szakmában és a laikus közvéleményben egyaránt gyakori és tipikus kérdésekre. Például az elkövető, hogyan képes hosszú ideig észrevétlen maradni, vagy az áldozatok miért nem kérnek segítséget?

Meg kell értenünk azt is, hogy a hatalommal és erővel bíró, népszerűséggel, társadalmi megbecsültséggel rendelkező személyekről miért tudjuk nehezebben feltételezni, hogy szexuális bűncselekményt követhetnek el.

A közelmúltban történtek hazánkban szexuális visszaélés gyanúját megalapozó és gyermekotthonokhoz köthető események. Tarthatatlan az a helyzet, hogy a gyanút megfogalmazó gyermekotthoni dolgozók évekig együtt tudnak élni kétségeikkel – elmulasztva jelzési kötelességüket -, tanácstalanok abban, hogy hová kell fordulniuk, mit kell tenniük, hol kaphatnak segítséget. Érthető, de elfogadhatatlan, ha a visszatartó erő a megtorlástól, egzisztenciavesztéstől való félelem.

Az Európa Tanács 2008-ban elfogadott lanzarote-i egyezményét – a gyermekek szexuális kizsákmányolása és abúza elleni védelemről – 2010-ben aláírta Magyarország is. Ha a gyermekvédelmi szakmában továbbra sem élünk a felismerés, jelzés és kezelés szakmailag és morálisan elvárható gyakorlatával, akkor a társadalom érzékenyítése sem valósulhat meg.

Jelen módszertani kiadvány segítséget jelenthet az intézményekben többnyire még nem létező, a szexuális bántalmazás eseteire vonatkozó eljárásrend és protokoll elkészítéséhez.

Molnár László
igazgató

Bevezető

A szexuális visszaéléseknek hosszú távú, negatív hatásai vannak a gyermekek fizikai, lelki és érzelmi fejlődésére.

Minden felnőtt kötelessége, hogy megvédje a gyermekeket ezektől a hatásoktól és sérülésektől!

Jelen módszertani segédlet célja, hogy segítséget nyújtson a gyermekvédelmi gondoskodásba került gyermekekkel kapcsolatba kerülő minden felnőttnek (nem csak kifejezetten gyermekvédelmi szakembereknek), hogy megalapozott, releváns információk és ismeretek birtokában megfelelő lépéseket tudjanak tenni a megelőzés és a gyermekek védelmének érdekében.

A segédlet információt nyújt a gyermekekkel szembeni szexuális visszaélésekről; annak rövid és hosszú távú hatásairól; továbbá útmutatót ahhoz mi a teendő, amennyiben felmerül a bántalmazás gyanúja, vagy a gyermektől jelzés érkezik, hogy bántalmazás érte.

A segédlet minden felnőtt számára hasznos lehet, de kiemelkedően fontos azon felnőtteknek, akik a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedő gyermekekkel nap, mint nap kapcsolatba kerülnek. A Gyermekvédelmi Törvény¹ értelmében minden felnőtt - a gyermekotthoni portástól és karbantartótól egészen a gyermek háttérét jól ismerő családgondozón át, a hétvégéken a szabadidős programok szervezésében résztvevő önkéntestől a teljes felelősségi körrel felruházott intézményvezetőig, és a szülői felügyeleti jogot gyakorló gyermekvédelmi gyámig mindenki - felelős a gyermekek jóllétéért és biztonságáért.

A nevelőszülői hálózatok és gyermekotthonok számára a segédletben található információk hasznos kiindulási alapot adhatnak belső eljárásrendjeik kialakításához. Ezen szolgáltatóknak és intézményeknek saját szervezeti felépítésükhöz igazodóan eljárásrendet kell kidolgozniuk azokra az esetekre, amikor egy vagy több gyermekkel kapcsolatban szexuális visszaélés

Kiemelt figyelmet kell fordítani a veszélyeztetett helyzetben lévő gyermekekre! Kiemelt figyelmet igényelnek a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek!

gyanúja merül fel vagy direkt jelzés érkezik ilyen eseményről.

¹ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

Mit tekintünk a gyermekekkel szembeni szexuális visszaélésnek

A gyermekekkel szembeni szexuális visszaélésnek azt tekintjük, amikor egy felnőtt, fiatalfelnőtt vagy gyermek bármilyen hatalmát, erő vagy pozíció fölényét felhasználva egy gyermeket szexuális aktivitásba von. A szexuális visszaélés egyaránt lehet **fizikai, szóbeli** vagy **érzelmi** jellegű, tartalmazhatja az alábbi szexuális visszaélések valamelyikét:

- szexuális töltetű dédelgetés, érintések és puszik
- intim testrészek mutatása
- szexuális kapcsolat létesítése
- szexuális tartalmú történet vagy viccek mesélése
- a gyermek bevonása telefonon vagy interneten közzétett szexuális tartalmakba
- obszcén üzenetek és levelek
- a gyermek privát szférájába történő rendszeres beavatkozás
- a gyermek hüvelyébe, végbélnyílásába történő bármilyen behatolás (pl. pénisszel, ujjal, tárggyal)
- orális szex
- nemi erőszak
- vérfertőzés
- pornográf képek, filmek mutatása a gyermeknek
- a gyermek szexuális aktus nézésére való biztatása vagy kényszerítése
- a gyermek szexuális töltetű pózok felvételére, viselkedésére történő biztatása vagy kényszerítése
- gyermekprostitúció

Tévhit: A számomra furcsa simogatások, puszilgatások még nem tekinthetők szexuális visszaélésnek, - pusztán kulturális különbségekről van szó, - s ezek még nem árthatnak a gyermeknek.

Tény: Bármilyen közvetlen vagy közvetett nemi kapcsolat egy gyermek és egy erősebb gyermek, fiatal felnőtt vagy felnőtt között, szexuális visszaélésnek tekintendő. Minden gyermeket megilleti az a jog és védelem, hogy életkorának, fejlettségének megfelelően, személyes autoritását tiszteletben tartva viszonyuljanak hozzá.

Úgy tudjuk megvédeni a gyermeket a visszaélésektől, ha mindig és minden helyzetben figyelmesen és körültekintően járunk el. Nem pedig arra koncentrálnunk, hogy a gyanúsítottról el tudjuk-e képzelni, hogy ő lehet-e elkövető.

A hatalommal való visszaélés jelentősége

A hatalommal való visszaélésnek különös jelentősége van a szexuális visszaélések elkövetése során.

Meg kell különböztetnünk azokat az eseteket, amikor az elkövető:

- gyermek,
- ismeretlen felnőtt,
- vagy olyan felnőtt, akinek a gondozására, nevelésére van bízva a gyermek.

Kutatások² eredményeiből tudjuk, hogy az esetek nagy részében az elkövető és a gyermek között bizalmi a kapcsolat. Sok esetben a szeretett személytől függ az áldozattá vált gyermek. Ilyen esetekben nehezíti a gyermek számára a visszaélés jelzését az is, hogy attól tart fájdalmat okozna jelzésével másoknak, esetleg saját létét veszélyeztetné, vagy fenyegetve érzi magát. Sajnálatos következménye az előbbieknek, hogy a bántalmazást elszenvető gyermekek viselkedését gyakran jellemzi titkolózás.

Gondoskodás vagy megtévesztés

A szexuális visszaélést elkövetők sok energiát fektetnek az áldozat kiválasztására, elcsábítására és a közvetlen környezet megtévesztésére, behálózására! Erre a magatartásra sokszor jellemző, hogy az erőszakot tevő a gyermeket és a közvetlen környezetét „jótevőként” támogatja és igyekszik elnyerni feltétlen bizalmukat. A visszaélést elkövető felnőttek, gyakran folyamodnak megtévesztő magatartáshoz, annak érdekében, hogy hozzáférjenek a gyermekhez, elaltassák gondozóik esetleges gyanakvását. Igyekeznek a gyermek közvetlen környezetébe kerülni és úgy viselkednek, hogy bizalmat építsenek ki mind

² Gyermekek szexuális bántalmazása, Adatgyűjtésen, felmérésen, esetelemzésen alapuló jelentés a magyarországi helyzetről, a PANDÓRA SZELENCÉJE nevű nemzetközi projekt részeként, Független Médiaközpont, Budapest 2011.

„Bentlakásos intézményekben élő gyermekek ellen elkövetett szexuális bántalmazásokról” Európai Bizottság Daphne III. 2009.

Kovács Eszter: Mit tudunk az intézményekben élő gyermekek elleni szexuális bántalmazásokról? In: Család, Gyermek, Ifjúság 2001/5.

a gyerekek, a szülők, a barátok, a tanárok és a gyermekvédelmi szakemberek körében. Ezáltal teremtik meg a lehetőséget a gyermekkel való szexuális visszaélésre!

Az e fajta 'gondoskodás' intő jelei:

- Rendszeresen felajánlja, hogy vigyáz a gyermekre, és a kimenők idején a gyermek nála töltheti az éjszakát.
- Igyekszik a gyermeket más gyermek(ek)től, felnőtt(ek)től távol tartani.
- Ragaszkodik a fizikai kapcsolathoz (pl. puszi, ölelés, csiklandozás, birkózás) akkor is, ha ezt a gyermek nyilvánvalóan nem akarja.
- Túlságosan érdekli a gyermek testének változása.
- Ragaszkodik ahhoz, hogy a gyermekkel kettesben töltsék az időt.
- Sok képet készít a gyermekről, ezeket magánál hordja és élvezettel mutogatja.
- A gyermek érdeklődését például a kortárs divatnak való megfelelési szándékát ajándékozással elégíti ki (pl. mobiltelefon).
- A gyermek kedvenc ételeinek, édességekkel való túlzott kedveskedés.
- Alkoholt vagy kábítószerrel kínál a gyermeknek vagy a fiatal felnőttnek.
- Nemi szervét megmutatja a gyermeknek.

Tévhit: Az elkövetők gonoszak, kegyetlenek, megjelenésüket és viselkedésüket tekintve mások, mint mi.

Tény: Az elkövető bármilyen helyzetben lehet, pontosan olyan, mint bármelyik hétköznapi ember.

Ezért is nehéz őket leleplezni, elkövetőként azonosítani!

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a szexuális bántalmazó lehet családtag, vagy a család barátja, de akár edző, tanár, ismerős, szomszéd vagy gyermekvédelmi szakember is!

Tények és Tévhitek

Amikor kiderül egy gyermekről, hogy szexuális bántalmazást szenvedett el, a környezetében lévő felnőttek, családtagok, barátok és szakemberek azon túl, hogy aggodalmukat és együttérzésüket fejezik ki, a legkülönbébb tanácsokkal és információkkal látják el az érintetteket. Az alábbiakban összegyűjtöttük a leggyakoribb – általában az információhiányból eredő - *tévhiteket* és a hozzájuk társuló - kutatási eredmények³ és szakmai tapasztalatok alapján összeállított - *tényeket*.

Tévhit: Csak az a szexuális bántalmazás, ha a felnőtt erőszakosan közösül a gyermekkel.

Tény: Szexuális bántalmazásnak tekintünk minden olyan magatartásformát, mely a felnőtt szexuális örömszerzését hivatott szolgálni. Lehet fizikai (pl. ölelkezés, dédelgetés, orális szex, behatolás stb.) vagy verbális (pl. viccek, történetek, képek stb.).

Tévhit: A számomra furcsa simogatások, puszilgatások még nem tekinthetők szexuális visszaélésnek - pusztán kulturális különbségekről van szó - ezek még nem árthatnak a gyermeknek.

Tény: Bármilyen közvetlen vagy közvetett nemi kapcsolat, vagy szexuális tartalmú magatartás egy gyermek és egy erősebb gyermek, vagy egy felnőtt és gyermek között visszaélésnek tekintendő. Minden gyermeket megilleti az a jog és védelem, hogy életkorának, fejlettségének megfelelően, személyes autoritását tiszteletben tartva viszonyuljanak hozzá.

Tévhit: A gyermekek csak kitalálják ezeket a történeteket!

Tény: A gyermekek valóban gyakran találhatnak ki történeteket, de a szexuális visszaélésekkel kapcsolatban ilyen csak nagyon ritkán fordul elő. Azok a gyermekek, akiket nem ért bántalmazás, nem rendelkeznek ilyen információval és/vagy viselkedéssel. Kutatások támasztják alá, hogy a szexuális visszaélésekhez kapcsolódó legtöbb jelzés vagy gyanú beigazolódik. Tehát igazat mondanak a gyermekek.

Tévhit: A szexuális visszaélést általában idegenek követik el.

Tény: A legtöbb visszaélést olyan ember követi el, akit az áldozat ismer, és akiben meg is bíz.

Tévhit: Ha egy fiúnak merevedése volt, vagy egy lány beleegyezését adta a szexuális kapcsolat létesítésére, akkor azt nem tekinthetjük szexuális visszaélésnek.

---

³ Gyermekek szexuális bántalmazása, Adatgyűjtésen, felmérésen, esetelemzésen alapuló jelentés a magyarországi helyzetről, a PANDÓRA SZELENCÉJE nevű nemzetközi projekt részeként, Független Médiaközpont, Budapest 2011.
„Bentlakásos intézményekben élő gyermekek ellen elkövetett szexuális bántalmazásról” Európai Bizottság Daphne III. 2009.
Kovács Eszter: Mit tudunk az intézményekben élő gyermekek elleni szexuális bántalmazásokról? In: Család, Gyermek, Ifjúság. 2001/5.

Tény: A fizikai reakciók csupán azt bizonyítják, hogy a gyermek biológiai (test) funkciói egészségesek. Semmilyen körülmények között sem szabad úgy értelmezni ezeket a fizikai reakciókat, hogy a gyermek élvezze a szexuális visszaélést. A szexuális visszaélések gyakran öltik magukra a gyermek együttműködésének látszatát.

Tévhit: Minden szexuálisan bántalmazott gyermek félős lesz és örökre károkat szenved.

Tény: Az a gyermek, akivel szexuális visszaélés történt, megfelelő segítségnyújtás után teljes életet élhet. A legtöbb esetben a szexuális visszaélés nem hagy 'látható' nyomot.

Tévhit: Azok a gyermekek, akiken azonos nemű követett el szexuális visszaélést, felnőtt korukban homoszexuálisok lesznek.

Tény: A szexuális visszaélést elkövető neme nem határozza meg az áldozat későbbi szexuális irányultságát.

Tévhit: Azokat a gyermekeket érik szexuális visszaélések, akiket a szüleik vagy a gondozók elhanyagolnak, és nem figyelnek rájuk.

Tény: A szexuális bántalmazók gyakran manipulálják mind az áldozatot, mind az őt körülvevő személyeket. Nem kell feltétlenül elhanyagoltnak lenni ahhoz, hogy az elkövetők elérjék áldozatukat.

Tévhit: Az elkövetőnek nincs rendes párkapcsolata, ezért fordul gyermekek felé és követ el szexuális visszaélést.

Tény: Az elkövetők gyakran hétköznapi életet élve, látszólag rendezett családi életvitel mellett követnek el szexuális visszaélést gyermekén.

Tévhit: Az a szülő, akivel gyermekkorában szexuális visszaélés történt, gyermekével szexuális visszaélést fog elkövetni.

Tény: A legtöbb olyan szülő, akit bántalmaztak gyermekkorában, nem követ el bántalmazást gyermekén.

Tévhit: Amennyiben az elkövető ittas volt vagy kábítószerrel használt, nem tekinthető felelősnek a tetteiért.

Tény: Alkoholos és kábítószeres befolyásoltság alatt is felelős az elkövető a gyermekekkel szembeni tetteiért. Az alkohol és kábítószeres problémák külön kezelendők.

Tévhit: A gyermek kezdetektől fogva kihívóan viselkedett a felnőttel, most pedig szexuális visszaéléssel rágalmazza.

Tény: Előfordulhat, hogy a gyermekvédelmi gondoskodásba kerülő gyermekek - előtörténetükből adódó - viselkedése emlékeztetheti a felnőttet arra, amit szexuális vonzalomnak ismer. A felnőttnek tudnia kell, hogy a gyermek nem szexuális tevékenységben kíván részt venni, hanem a - vele szemben visszaélő, a gyermeket félreértelmező - felnőtt szeretetére vágyik, összhangot, biztonságot, támaszt keres.

A gyermekekkel szembeni szexuális visszaélések gyakorisága

Pontos adatok a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekekkel szembeni szexuális visszaélésekről nem állnak rendelkezésre, de a hazai és külföldi szakmai kutatások, felmérések és a gyermekvédelmi szakellátásból kikerült fiatal felnőttek visszajelzései alapján⁴ arra következtethetünk, hogy a gyermekekkel való szexuális visszaélés jelen van a mindennapokban.

A hazai és a külföldi felmérések⁵ alapján készült közelítő adatok a probléma súlyosságára hívják fel a figyelmet!

- Szóbeli szexuális abúzust, vulgáris megjegyzést a gyermekotthonokban élő minden 4. gyermek át élt.
- Minden 7. gyermek szemtanúja volt nemi erőszaknak.
- 9-ből 1 gyermeket kényszerítettek szexuális aktusra.
- Minden 10. gyereknél előfordult, hogy intim testrészeit (erőszakkal) simogatták.
- A szexuálisan bántalmazott gyermekek 82%-a lány.
- A szexuális visszaélés leggyakoribb formája a gyermek nemi szervének érintése, simogatása (35%), ezt követte a gyermekkel történő közösülés (22%), és a gyermek orális szexre kényszerítése (15%).
- Az elkövető lehet bármilyen nemű, életkorú, társadalmi helyzetű és a visszaélést elkövetheti egyedül vagy társakkal egyaránt.
- Azok a gyermekek, akik szexuális bántalmazást éltek át, előfordulhat, hogy a későbbiekben visszaélést követnek el más gyermekek.

Tévhit: A gyermekek csak kitalálják ezeket a történeteket!

Tény: A gyermekek valóban gyakran találhatnak ki történeteket, de a szexuális visszaélésekkel kapcsolatban ilyen csak nagyon ritkán fordul elő.

Azok a gyermekek, akiket nem ért bántalmazás nem rendelkeznek ilyen információval és/vagy viselkedéssel.

⁴ „Bentlakásos intézményekben élő gyermekek ellen elkövetett szexuális bántalmazásról” Európai Bizottság Daphne III. 2009.

⁵ „Bentlakásos intézményekben élő gyermekek ellen elkövetett szexuális bántalmazásról” Európai Bizottság Daphne III. 2009.

A szexuális visszaélés következményei a gyermekek életére

A gyermekvédelmi gondoskodásba kerülő gyermekek, előéletükből és aktuális krízis helyzetükből adódóan, halmozottan hátrányos helyzetben vannak. Több olyan viselkedési formát és magatartásbeli tünetet mutatnak, amit egy szexuálisan bántalmazott gyermek is produkál. A tünetek gyakran összetettek, és minden gyermek másképp reagál, azonban **szorongásos tünetek** minden esetben megjelennek. Vannak gyermekek, akik rövidebb-hosszabb ideig semmilyen negatív tünetet nem mutatnak, míg mások széles skáláját mutatják az alább felsorolt tüneteknek:

- Vannak gyermekek, akik közvetlenül a visszaélés után nem mutatnak szorongásos tüneteket, azok csak évekkel később jelentkeznek.
- Vannak gyermekek, akik viselkedésbeli és magatartásbeli problémák útján jeleznek. Nehezen birkóznak meg az érzelmi stresszel, újfajta szorongások, alacsony önértékelés jelenhet meg náluk. Az általánostól eltérő - szexuális tartalmú - szavakat használnak, és nagyobb figyelmet követelnek maguknak. Ezek a tünetek professzionális segítséggel feloldhatóak.
- Számos gyermek egy vagy több poszttraumás stresszre utaló tünetet is mutathat. Ezek közül gyakori: a rossz emlékek előtörése, ágybavizelés, illetve éjszakai szorongás a sötétségtől és az egyedüllétől.
- Számos gyermeknél súlyos szorongás jelei, depresszió, falcolás, szexuális tartalmú viselkedés, öngyűlölet, agresszivitás, zavartság tünetei jelenhetnek meg.
- Annak ellenére, hogy a szexuális bántalmazást átélt gyermekek sokféle tünetet mutathatnak, a legáltalánosabb **a poszttraumás stressz és a provokatív szexuális magatartás** jelentkezése.

A fent felsorolt tüneteknek, vagy tünet-együtteseknek nem kizárólag a szexuális visszaélés lehet az oka, hanem más, a jelenben vagy a múltban történt események is kiválthatják azokat. Azonban az ilyen komoly figyelmeztető jeleket a gyermekekkel foglalkozóknak észlelniük kell, mert azok minden esetben professzionális szakember bevonását igénylik.

A gyermekekkel történő szexuális visszaélések befolyásolják a gyermek biztonság és bizalom érzet képességének a kialakulását. A kutatások egyértelmű összefüggést mutatnak a szexuális visszaélések és a felnőttkorban kialakult pszichés problémák (depresszió, szorongás, poszttraumás stressz, alacsony önértékelés) között. Továbbá hatással lehetnek arra, hogy a gyermek a későbbiekben negatív vagy hiányos társas kapcsolatokat alakít ki. Gyakran előfordul, hogy a gyermek a későbbiekben tehetetlennek érzi magát, mert nem feltételezi, hogy Ő maga képes pozitívan befolyásolni a saját életét.

**A rövid- és hosszútávon jelentkező negatív hatások mértékét
jelentősen befolyásolja, hogy az áldozat
megfelelő időben, megfelelő segítséget kapott-e vagy sem!**

A gyermekek általános szexuális fejlődése

0-5 éves

- A gyermekek intenzív érdeklődést mutatnak mindennel kapcsolatban, beleértve saját testüket is. Gyakran felszabadultabbnak érzik magukat ruha nélkül.
- Az onanizáció (intim testrészek érintése és dörzsölése) általában csecsemőkorban kezdődik és a fejlődés ezen szakaszát végigkíséri. A funkciója, hogy a stimuláció és a megnyugtató érzését kelti a gyermekben.
- Ebben a korban a gyermekek saját testük mellett, más gyermekek testére is kíváncsiak. Ezen kíváncsiságuk arra vezetheti őket, hogy megpróbálkoznak mások nemi jellegéhez kapcsolódó testrészek meglesésével vagy érintésével. Ez az érdeklődés nevetgéléssel és meglepődéssel párosul, azonban sohasem kényszerítő jellegű magatartással.
- Amennyiben egyértelmű szabályokat állítanak fel számukra, érdeklődésük könnyen más irányba terelhető.

6-10 éves

- A gyermekek továbbra is ismerkednek saját testükkel.
- A gyermekek érdeklődnek a nemiség iránt. Fontos, hogy ebben a korban kérdéseikre koruknak megfelelő választ kapjanak. A felvilágosítás a megelőzés részét képezi!
- Olyan játékokat játszanak a megismerés érdekében, mint pl. megmutatom az enyémet, ha megmutatod a tiédet!
- A fiúk ebben az életkorban mérik össze péniszük méretét.
- A gyermekeket érdeklik a szexuális tartalmú szavak és viccek.
- Kevésbé érdeklődnek az ellenkező neműek iránt.
- Saját és mások testével kapcsolatos érdeklődésük fennmarad, különös tekintettel akkor, ha változást érzlelnek rajta.
- A magánszféra iránti igényük megjelenik.

11-13 éves

- A maszturbáció (saját örömszerző tevékenység) folytatódik.
- Társas kapcsolataik a korosztályukból adódik.
- Néhány gyermek számára hangsúlyt kapnak a puszik és ölelések.

14-18 éves

- Némelyek szexuális kapcsolatot létesítenek kortársaikkal.
- Ebben az életkorban a szexuális aktivitás imitációja annak, amiről hallottak, vagy amit láttak. Bár ezek a szexuális élmények általában az ellenkező neműekkel történnek, nem kizárt, hogy azonos neműek között is előfordulnak, ez azonban nem előjele vagy nem azonos a homoszexualitással.

Honnan tudom, hogy a gyermek szexuális viselkedése a normálistól eltérő?

Meg kell vizsgálni a következőket:

- mi az átlagos, általános, a gyermek életkorának megfelelő szexuális viselkedés
- a társas kapcsolataiban (pl. gyermekekkel) egyenlők-e az erőviszonyok
- kényszerítés vagy megfélemlítés szerepet játszik-e az aktivitásban
- a viselkedéshez titkolózás társul-e
- a viselkedést kényszeresség, megszállottság jellemzi-e
- könnyen elfordítható-e a gyermek figyelme a szexualitásról

A szexuális felvilágosítás jelentősége

Ahogy a felnőttek felkészítik a gyermekeket az életre, megtanítják nekik az alapvető szabályokat (pl. hogyan tudnak a vízben, a konyhában vagy az utcán biztonságosan közlekedni) továbbá, ahogy a gyermekvédelmi gondoskodásba került gyermek megismerkedik a nevelőszülői családban vagy egy gyermekotthoni közösséget jellemző szabályokkal, legalább annyira elvárható, hogy az alapvető szexuális felvilágosítást is megkapják, annak szabályait időben megtanulják.

Nagyon fontos, hogy a gyermekek tisztában legyenek jogaikkal és a szexuális biztonság fogalmával. Fontos megtanítani nekik, hogy tiszteletben tartsák saját és mások testét. Meg kell tanulniuk, hogy különbséget tudjanak tenni jó és rossz titok között. Továbbá elengedhetetlen az is, hogy akár nehéz helyzetben, de nemet tudjanak mondani. Mindezeket már egészen kis korban el kell kezdeni megtanítani a gyermekeknek, természetesen a koruknak megfelelő szinten és módszerekkel.

A gyermekvédelmi szolgáltatóknak és intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy az ott dolgozók ill. a gyermekekkel közvetlenül kapcsolatba kerülő felnőttek tisztában legyenek a tágran értelmezett szexuális felvilágosítás témaköreivel és az ismeretátadás korcsoportonkénti módszereivel. A gyermekek számára ez a tudás rendkívül fontos, hiszen ez teszi képessé őket, hogy időben felismerjék a számukra veszélyes és kényelmetlen helyzeteket, illetve hogy tisztában legyenek azzal, hogyan kérhetnek segítséget megbízható felnőttektől.

**Fontos, hogy a gyermekvédelmi szakemberek
viselkedése csökkentsé
a gyermekek szexuális visszaélésnek való kitettségét.**

Amit, minden gyermeknek tudnia kell, a hatékony prevenció érdekében

Intim területeink

- A gyermekeknek tisztában kell lenniük az intim testrészek neveivel. A szexuális felvilágosítást célzó beszélgetések és/vagy foglalkozások keretén belül a koruknak megfelelő szavakat kell használni!
- Mind a fiúknak, mind pedig a lányoknak tisztában kell lenniük azzal, hogy a nemi szerv, a fenék, illetve a lányok mellkasa az intim területek, testrészek közé tartoznak. (Vannak, akik úgy fogalmazzák meg, hogy a fürdőruha által eltakart területek.)
- A gyerekeknek tisztában kell lenniük azzal, hogy melyek azok a körülmények, amikor normális, ha megérintik az intim testrészeiket (pl. ha pelenkát cserélnék a kisbabán; ha a gyermek beteg vagy fájdalmat érez, akkor az orvos megvizsgálja az érintett területet).

Jó érintés – Rossz érintés

- Beszéljessünk a gyermekekkel, hogy milyen érintéseket kedvelnek és miket nem. Melyeket tekinthetünk jó és melyeket rossz érintéseknek.
- A gyerekeknek tudniuk kell, hogy nem kell megérinteniük azt, akit nem szeretnének. Például nem kell megölelniük valakit, aki nem kellemes számukra, vagy akitől kényelmetlenül érzik magukat.
- Ha egy gyermek kellemetlennek érez egy érintést, testi kapcsolatot, minden esetben joga van ezt kinyilvánítani!

Jó titok – rossz titok

- Különbséget kell tenni a titkolódzás és a meglepetés között. Nem helyén való, ha egy felnőtt titoktartásra kér egy gyermeket. Beszéljessünk a gyermekekkel ezekről a különbségekről!

Érdekérvényesítő képesség

- Biztosítani kell a gyerekeket arról, hogy nemet mondhatnak a felnőtteknek, ha kényelmetlen helyzetbe hozzák őket.
- Értessük meg a gyerekekkel, hogy ha olyan helyzetbe kerülnek, ahol valaki meg akarja nézni vagy érinteni az intim testrészeit, esetleg saját intim testrészét akarja megmutatni úgy a gyermek bármilyen eszközt felhasználva, otthagyhhatja, anélkül hogy később bajba kerülne miatta.
- Támogassuk a gyerekeket abban, hogy ha sérelem éri őket, akkor a felnőttekhez fordulhatnak segítségért, és értessük meg velük, hogy ha az első felnőtt valamiért nem hisz vagy nem segít neki, akkor tovább kell mennie a következőhöz.

Felelősség

- Meg kell tanítani a gyermekeknek, hogy ha inzultálja, vagy bántja őket egy felnőtt, azért sohasem ők a felelősek. A gyermeknek tudnia kell, hogy az ilyen viselkedés semmi esetre sem az Ő hibája.

A gyermekek képesek elsajátítani ezeket a szabályokat, a felnőtteknek azonban nem szabad a gyermekek tudására és képességére bízni, azt, hogy megvédelmezzék magukat!

A szexuális visszaélésre utaló jelek

FIZIKAI	VISELKEDESBELI
Véraláfutás, vérzés, daganat, szakadás vagy vágás a nemi szervén vagy a végbélnyíláson.	Életkorának nem megfelelő szexuális ismeretek.
Szokatlan hüvelyi folyás.	Szexuális töltetű játékok más gyermekekkel vagy játékokkal, rajzzal.
Szakadt, véres ruházat (alsónemű).	Túlzott és/vagy nyilvános maszturbáció 6 éves kor felett.
Fájdalom, vagy viszketés a nemi szervek területén.	Életkorát meghaladó érdeklődés a szexuális kérdések iránt.
Nehézkes ülés, állás.	Tartós ágybavizelés.
Nemi úton terjedő betegségek.	Regresszív viselkedés (pl. beszélgetés babákkal, ujjszopás).
Terhesség.	Partnerváltogató szexuális magatartás és prostitúció.
	Mások előtt könnyen levetkőzik, vagy túl sok ruhát vesz magára.
	Öngyilkosság gondolata vagy öngyilkossági kísérlet.
	Koncentrálnálási nehézség.
	Túlzott engedékenység vagy ellenkezés.
	<i>A felsorolt viselkedésszerű tünetek figyelmeztető jelek lehetnek, de azt is tudni kell, hogy nem feltétlenül szexuális visszaélés okozza ezeket!</i>

**A szexuális visszaélés bűncselekmény,
függetlenül attól, hogy a gyermek beleegyezését adta vagy sem!**

Megfelelő válaszadás gyanú vagy a gyermek általi jelzés eseteire

A gyermekkel szembeni szexuális visszaélés bármilyen formája, az elkövető személyére való tekintet nélkül, elfogadhatatlan! Gyakran a gyermek tagadással válaszol az őt ért inzultusra, ami természetes pszichés reakció, a probléma hárításának módja. Gyakran előfordul, hogy a gyermek az első jelzést követően visszavonja állítását, ez elsősorban akkor fordul elő, amikor attól tart, hogy negatív következményei lehetnek a jelzésnek, illetve azok negatívan hatnak majd a gyermek, vagy a hozzá közelálló személyek életére. Esetleg fenyegetve érzi magát a gyermek, nem feltétlenül az elkövetőtől, hanem közös ismerősök, barátok, családtagok által.

Mit tegyek, ha azt gyanítom, hogy a gyermeket szexuális visszaélés érte!

Amennyiben rendelkezésre áll, szerezd be az intézmény/szolgáltató által készített a gyermekek bántalmazása esetére készített eljárásrendet és/vagy akció tervet. Tanulmányozd át! Amennyiben nem áll rendelkezésedre ilyen szakmai anyag, az alábbi pontok segítségedre lehetnek:

- Légy körültekintő! Figyeld oda minden olyan jelre, amely arra enged következtetni, hogy a gyermek ki van téve a bántalmazás veszélyének.
- Jegyzetelj! Az első pillanattól kezdve, amikor felmerül benned a gyanú, figyelj oda a testbeszédére, a viselkedésében bekövetkezett változásokra, a gyerek érzéseire és szóhasználatára.
- Találj módot és időt egy - előítéletektől mentes - beszélgetésre, melyben kifejezésére juttatod az aggodalmadat, hogy rosszul érzi magát, vagy szomorú! Ez lehetőséget teremt a gyermek számára, hogy elmondhassa mi történt vele.
- Ne légy követelőző, vagy erőszakos. Ne fogalmazd meg helyette a feltételezéseidet!
- Biztosítsd a gyermeket arról, hogy bármikor beszélhet veled és figyelj oda, amikor hozzád fordul!
- Tartsd észben, hogy ami vele történt, nem múlik el nyomtalanul és idővel egyre nagyobb nehézséget okozhat számára!
- Kérj szakmai segítséget!

**Fontos tudnod, amennyiben nem reagálsz
a gyermek jelzésére vagy a saját gyanúdra,
az a gyermek további bántalmazásával járhat!**

Mit tegyek, ha a gyermek elmondta, hogy őt szexuális visszaélés érte!

Amennyiben rendelkezésre áll, szerezd be az intézmény/szolgáltató által készített a gyermekek bántalmazása esetére készített eljárásrendet és/vagy akció tervet. Tanulmányozd át! Amennyiben nem áll rendelkezésedre ilyen szakmai anyag, az alábbi pontok segítségedre lehetnek:

- Maradjon nyugodt, ne ess pánikba!
- Ne háborodj fel, vagy kérdőjelezd meg a gyermeket! A gyermek számít rád, hogy nyugodt, támogató és megértő felnőttre talál.
- Keress egy nyugodt helyet, ahol beszélni tudtok.
- Köszönd meg a gyermeknek, hogy megosztja veled, ami vele történt. Erősítsd meg abban, hogy milyen bátor, hogy egy olyan dolgot oszt meg veled, amiről biztos nehéz beszélnie.
- Légy megértő! Mondd el neki, hogy te elhiszed, amit mond és kérd meg, hogy segítsen neked megérteni, ami vele történt.
- Légy figyelmes, ne kérdezősködő! Bátorítsd a gyermeket, hogy elmondja az életkorának, állapotának megfelelően mi történt vele. Olyan kérdéseket tegyél fel, melyek támogatóak és további elbeszélésre ösztönzik a gyermeket.
- Ne készíts interjút a gyermekkel!
- Hangsúlyozd, hogy ami történt, nem az ő hibája!
- Tudd, hogy a hangsúly és a szavak amiket használsz, hatással vannak a gyermekekre, de ne próbáld álcázni az érzéseidet. Ha szükséges szóban még egyszer megnyugtathatod a gyermeket.
- Légy támogató!
- Biztosítsd a gyermeket arról, hogy jól tette, hogy elmondta neked, ami vele történt és emiatt nem kerülhet bajba!
- Ne tegyél olyan ígéretet, amit nem tudsz megtartani. Ne ígérd meg, hogy nem mondom el másnak, amit tőle tudsz, de nyugtasd meg, hogy csak azoknak fogsz szólni a történetekről, akiknek feltétlenül tudniuk kell ahhoz, hogy megvédhessék őt.
- Ne lépj kapcsolatba az elkövetővel! Ne kérd számon! Hagyd ezt az illetékes szakemberekre és a rendőrségre!
- A történetet kezeld bizalmasan! Csak azoknak mond el, akiknek feltétlenül tudniuk kell.

**A gyermekek általában azoknak a felnőtteknek nyílnak meg,
akikkel bizalmi kapcsolatban vannak.**

**Amennyiben erre a bizalmi kapcsolatra építhetnek is,
meg van a lehetőségük a történetek feldolgozására.**

Ne legyen tabu a gyermekekkel szembeni szexuális visszaélés témája!

A gyermekekkel szembeni szexuális visszaéléseket elismerni nagyon nehéz. A gyermekvédelmi szakemberek igazi kudarcként élhetik meg, ha segítségnyújtás közben a gyermekkel hasonló dolgok történnek. Egy szolgáltató vagy intézmény hibázik, ha nem mer, vagy nem akar krízishelyzetekről nyíltan beszélni és ha nem készül fel arra, hogy esetleg megtörténhet a bántalmazás. Ha az intézményekben nyíltan lehet beszélni a szexuális visszaélések tényéről, akkor nagyobb a lehetőség a megelőzésére is.

A felnőttek természetes, spontán reakciója, hogy megpróbálják elaltatni a kételyeiket, vagy igyekeznek nem gondolni arra, hogy a gyermeket esetleg szexuális visszaélés, bántalmazás érte. Ez a spontán megközelítés azzal a veszéllyel jár, hogy a gyermekkel szembeni bántalmazás folytatódhat! A gyermekvédelmi gondoskodásba került gyermekekkel foglalkozó szakembereknek mindenképpen fel kell készülniük arra, hogy találkozhatnak olyan gyermekkel, akivel szexuális visszaélés történt!

A gyermekvédelmi szolgáltatóknak és intézményeknek egyértelmű szabályokat kell megfogalmazniuk az egyének, a gyermekek magánszférájával kapcsolatban. Az ilyen közösen hozott szabályokat be lehet vezetni a házirendbe, vagy az együttélési szabályzat részét képezhetik. Fontos része egy ilyen szabálynak, hogy minden felnőttre és gyermekre egyaránt vonatkozzon! A szakembereknek időt és energiát kell szánni az (önkéntes) egyéni vagy csoportos foglalkozások megszervezésére, ahol beszélgetni lehet a gyermekekkel arról, hogy hogyan lehet tiszteletteljesen beszélni az intim testrészekről, ahol a szexualitással kapcsolatos kérdéseiket, észrevételeiket megoszthatják a felnőttekkel. Ne legyen tabu a téma! Addig esélytelen a szexuális visszaélések érdemi kezelése, amíg nem lehet tisztán és nyíltan beszélni a szexualitásról és a bántalmazások fajtáiról.

Kételyek, amelyek a leggyakrabban felmerülnek a jelzést megelőzően

Kétely: Az elkövetőt lehet, hogy régóta ismered.

Amennyiben az elkövetővel már volt kapcsolatod, lehet, hogy úgy érzed, nehéz helyzetbe kerültél. Nagyon fontos, hogy beszélj valakivel, akiben megbízol.

Kétely: Lehet, hogy nem szeretnéd, hogy bajba kerüljön az illető.

Feltehetően ezt az embert ki fogja kérdezni a rendőrség, de ez nem a te hibád, hanem saját cselekedeteinek a következménye.

Kétely: Lehet, hogy úgy érzed, hogy ezt az esetet a közösségen/intézményen belül lehetne a legjobban megoldani.

Néha a közösség úgy dönt, hogy eltávolítják azt a személyt, aki felelős egy ilyen eseményért. Ezzel a problémát nem szüntetik meg, mert az elkövető más gyermekeket fog bántalmazni. Azok a személyek, akik szexuális visszaélést követnek el gyermekekkel, szakemberek segítségére szorulnak!

Kétely: A bírósági eljárás gyakran túl sokáig tart, mielőtt bármilyen megoldás születne.

A gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmények jogi eljárásának ideje hosszadalmas lehet. Ezért is nagyon fontos, hogy mind a gyermek és az őt körülvevők számára megfelelő támogató háló álljon rendelkezésre, ami megakadályozza a további sérüléseiket.

Kétely: Nem akarod, hogy súlyosbodjon a helyzet.

Gyakran úgy tűnik, hogy a gyanúsítás megnehezíti a gyermek, a közösség, az intézmény életét, azonban hosszú távon a gyermek számára ez az egyetlen megoldás.

Kétely: Gyakran egyértelmű, hogy ki volt a jelentést tevő.

A gyermekvédelmi szakellátás, jelzőrendszer tagjai számára kötelező a jelentés és megfelelő védelem biztosítható számukra.

Kétely: Lehet, hogy nem akarsz belefolyjni és azt gondolod, hogy nem rád tartozik az ügy.

A gyerekek nem tudják magukat megvédeni a bántalmazóktól. A felnőttek, különösen a gyermekvédelmi szakemberek, intézmények dolgozóinak a feladata, hogy megvédjék a gyermekeket.

Kétely: Lehet, hogy szégyellsz erről a témáról beszélni.

Amennyiben túlságosan szégyenlős vagy, keress egy munkatársat, barátot, aki beszélhet helyetted. Rendelkezésre állnak olyan szakemberek és szervezetek, akiknek közvetlen feladatuk a gyermekek érdekeinek képviselete, felsorolásukat a mellékletben találod.

Miért szükséges minden jelet komolyan venni?

- Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megvédjék.
- A szexuális visszaélés hatással lehet a gyermek egész életére.
- Gondold végig, mit éreznél, ha beigazolódna a gyanúd, de te nem tettél semmit.
- Soha sem a gyermek hibás.
- Ha nem is vagy biztos a dolgokban, jobb jelenteni, mint semmit sem tenni.
- Amennyiben az elkövető kiskorú, vagy gyermek, a megfelelő visszajelzés mindkettejük számára segítséget nyújthat.
- Amennyiben jelentetted a bántalmazást, a gyermek számára visszaállítod a bizalmat, hogy igenis van olyan személy, aki megvédi őt.
- Ha a gyermeket bántalmazás érte, fontos, hogy ne szigetelődjön el, segíts támogatókat találni.
- Amennyiben nem jelentetted a gyanúdat, további folytonos bántalmazás lehetőségének teszed ki a gyermeket és megakadályozod az esetleges segítségnyújtást, ami megilleti a gyermeket.
- Számos olyan szervezet van, amely segítséget nyújthat a bántalmazást elszenvedett gyermekek számára.

A gyermekekkel foglalkozó szervezetekben előforduló szexuális visszaélésekről

A legtöbb elkövető közvetlen környezetében (pl. család, ismeretségi kör, munkahely) találja meg áldozatát. Minden állampolgárnak jogában áll, hogy értesítse a megfelelő hatóságokat, ha feltételezi, hogy egy gyermek bántalmazásnak van kitéve.

Minden olyan szervezet, amelynek feladata a gyermekek mindenekfelett álló érdekének biztosítása, fel kell hogy állítson egy eljárásrendet arra vonatkozóan, hogy miként reagál a gyermekeket ért bántalmazásokra, vagy annak gyanújára. A szervezet feladatai közé tartozik továbbá, hogy ezen eljárásrendet megismertesse a munkavállalóival és önkénteseivel. Továbbá hogy megbizonyosodjon róla, hogy a gyermekekkel kapcsolatba kerülő személyek megértették és tisztában vannak azzal, hogy mi az eljárás mód, illetve miként kell jelenteniük, ha bántalmazást vagy annak gyanúját észlelik.

Az intézmények és szolgáltatók gyermekek bántalmazásával kapcsolatos eljárásrendjének kommunikációja és a bántalmazásokhoz kapcsolódó nyílt, őszinte beszéd határozott üzenetet küld minden résztvevő számára, hogy az ilyen jellegű cselekedetek semmilyen körülmények között nem megengedettek, illetve hogy az adott intézményben nem tabu a szexuális visszaélésekről beszélni.

Gyermekevédelmi intézményben dolgozóknak akár egy gyermek leghalványabb jelzésekor, -őt vagy társait bántalmazás érte -, azonnal jelentenie kell a felettesének, a vezetőségnek és/vagy a működtetőnek, akiknek ezután feladata az eljárásrend megtartása és egy szakmai alapokra épülő akcióterv kidolgozása a visszaélés megszüntetése érdekében.

Amennyiben a gyanúsított/elkövető a szervezet tagja (munkatárs), esetleg olyan beosztásban van, akinek a jelentésről tudomása lehet, úgy külső szervezet segítségét kell kérni. Az ilyen esetek teendőit a szervezet saját szabályzatának szintén tartalmaznia kell!

A gyermekevédelmi intézmények dolgozóinak nem kell a bántalmazás tényét bizonyítaniuk, viszont kötelességük jelezni annak gyanúját is, ha egy gyermeket bántalmazás ér vagy ért.

**A szexuális visszaélésnek büntetőjogi következményei vannak!
Azon felnőtteket, akiknek nevelésére, gondozására van bízva a
gyermek és szexuális visszaélést követnek el ellene,
a törvény kiemelten bünteti!**

Megalapozottan jelentesz, ha a következők valamelyike fenn áll:

- ha egy gyermek bizalmába fogad, és elmondja, hogy őt vagy társait bántalmazzák/ták
- amennyiben egy gyermek fizikai vagy viselkedésbeli tünetei arra engednek következtetni, hogy bántalmazzák/ták

Amennyiben okod van feltételezni, hogy a gyermekkel szemben szexuális visszaélés történt szakemberek, szervezetek tudnak neked segítséget nyújtani.

A szem- és fültanúk helyzete

Az, hogy a gyermeknek, aki bántalmazás áldozatává vált szüksége van pszichológiai segítségre, egyértelmű! De mi a helyzet azokkal a gyermekekkel, felnőttekkel és szakemberekkel, akiket közvetlen módon, de szintén megviselnek az ilyen esetek? Számukra is fontos, hogy elérhető segítséget kapjanak a történetek feldolgozásához.

**A gyermekekkel szembeni szexuális visszaélések megakadályozása
mindenkinek az ügye!**

A jelzőrendszer

A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó alábbi intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni és hatósági eljárást kezdeményezni egy gyermek szexuális bántalmazása esetén:

**az egészségügyi szolgáltatást nyújtók,
így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos**

**a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ**

a köznevelési intézmények

a rendőrség

az ügyészség

a bíróság

a pártfogó felügyelői szolgálat

az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek

a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása

a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok

a munkaügyi hatóság.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

Felhasznált jogszabályok, szakmai és anyagok:

- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.
- Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának jelentése az AJB-2031/2011 számú ügyben.
- Gyermekek szexuális bántalmazása - Adatgyűjtésen, felmérésen, esetelemzésen alapuló jelentés a magyarországi helyzetről, a PANDÓRA SZELENCÉJE nevű nemzetközi projekt részeként, Független Médiaközpont, Budapest, 2011.
- „Bentlakásos intézményekben élő gyermekek ellen elkövetett szexuális bántalmazásokról” Európai Bizottság Daphne III. 2009.
- Kovács Eszter: Mit tudunk az intézményekben élő gyermekek elleni szexuális bántalmazásokról? In: Család, Gyermekek, Ifjúság 2001/5.
- Módszertani levél háziorvosok, házi-gyermekorvosok, védőnők, gyermek-egészségügyi szakemberek részére - A gyermekbántalmazás és elhanyagolás megelőzése, felismerése és kezelése Készítette: Dr. Herczog Mária – Dr. Kovács Zsuzsanna Budapest, 2004.
- <https://www.education.gov.uk/publications/standard/publicationdetail/page1/dfes-04320-2006> Letöltés ideje: 2012. június
- <http://www.communities.qld.gov.au/resources/childsafety/child-protection/child-sexual-abuse-brochure.rtf>. Letöltés ideje: 2012. június
- http://www.childabuse-network.org/html/ghelp_report.htm Letöltés ideje: 2012. június

Mellékletek

- I. 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- II. 1978. évi IV. törvény – a Büntető Törvénykönyvről
- III. Mit tegyek, ha azt gyanítom, hogy a gyermeket szexuális visszaélés érte?
- IV. Mit tegyek, ha a gyermek elmondta, hogy őt szexuális visszaélés érte?
- V. Szakemberek – Szervezetek – Intézmények listája
- VI. Elérhető képzések, programok listája
- VII. Szakmai anyagok szakemberek számára

I. 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

A gyermekvédelmi igazgatási bírság

100/A. § (1) A működést engedélyező szerv vagy a gyámhivatal ellenőrzési jogkörében jogsértésenként legfeljebb 200 ezer forint összegű gyermekvédelmi igazgatási bírságot szabhat ki

a) a működtetővel, az intézményvezetővel, illetve a fenntartóval szemben, ha a működtető, a szolgáltató, az intézmény, illetve a fenntartó a gyermeknek az e törvényben biztosított jogait megsérti,

b) a működtetővel, az intézményvezetővel, illetve a fenntartóval szemben, ha a működtető, a szolgáltató, az intézmény, illetve a fenntartó a tájékoztatási kötelezettséget megszegi, vagy a gyermeket, a szülőt vagy más törvényes képviselőt, az érdek-képviselői szervet akadályozzák jogai gyakorlásában, illetve abban, hogy a működést engedélyező szervhez, a gyermekjogi képviselőhöz vagy más hatósághoz forduljon, vagy az intézményvezető, illetve a fenntartó a panaszt határidőben nem vizsgálja ki,

c) a fenntartóval és a fenntartó nevében eljárni jogosult személlyel szemben, ha a fenntartó a külön jogszabály szerinti esetekben nem kéri a működési engedély módosítását, ismételt kiadását, vagy nem teljesíti a működést engedélyező szerv felé fennálló, külön jogszabályban meghatározott bejelentési kötelezettségét,

d) a fenntartóval és a fenntartó nevében eljárni jogosult személlyel szemben, ha a fenntartó a gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatás biztosításával jogellenesen hagy fel,

e) működési engedély-köteles gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet működési engedély nélkül végző, illetve ilyen szolgáltatótevékenységet működtető vagy szervező személlyel, szervezettel és az ilyen szervezet nevében - különösen az ellátás iránt érdeklődőknél, illetve az igénybe vevőknél - eljáró személlyel szemben.

(2) A bírság összegét az eset összes körülményeire, így különösen a jogsértéssel érintett gyermekek számára, a jogsértés súlyára, a jogsértéssel okozott érdeksérelem nagyságára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására és - fenntartóra kiszabott bírság esetén - a bírság megfizetésének az ellátás színvonalára gyakorolt hatására tekintettel kell meghatározni.

(3) A bírság - a jogsértés jellegétől, a jogsértők számától, illetve a felelősség mértékétől függően - több személlyel, illetve szervezettel szemben is kiszabható.

(4) Ha a bírsággal sújtott személy vagy szervezet a működést engedélyező szerv vagy az ellenőrzési jogkörében eljáró gyámhivatal által megállapított határidőn belül nem intézkedik a jogellenesség megszüntetése érdekében, a bírság ismételten kiszabható.

(5) A bírság más jogkövetkezményekkel, illetve a feljelentési kötelezettség teljesítésével egyidejűleg is alkalmazható.

(6) Az intézményvezetőre vonatkozó rendelkezéseket a gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató, intézmény vezetőjén kívül arra a személyre is alkalmazni kell, aki az

intézményvezető jogszabályban meghatározott azon feladatát ellátja, amelyből származó jog gyakorlásával, illetve kötelesség megszegésével a jogsértést elkövették.

100/B. § A működést engedélyező szerv vagy a gyámhivatal ellenőrzési jogkörében a gyermekvédelmi igazgatási bírság kiszabása helyett vagy mellett

a) a gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatás engedélyezésével, működtetésével kapcsolatos rendelkezések megsértése esetén a külön jogszabályban meghatározott jogkövetkezményeket alkalmazhatja,

b) a fenntartót, működtetőt kötelezheti, hogy a jogsértő személyt küldje az Országos Szociális és Gyermekvédelmi Továbbképzési és Szakvizsga Bizottság által minősített továbbképzésre, illetve

c) a jogsértéssel érintettek között egyeztető megbeszélés tartása iránt intézkedhet.

II. 1978. évi IV. törvény – a Büntető Törvénykönyvről

Családi állás megváltoztatása

193. § (1) Aki más családi állását megváltoztatja, így különösen gyermeket kicserél, vagy más családba csempész, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a családi állás megváltoztatását

a) gyógy- vagy nevelőintézet alkalmazottja foglalkozása körében,

b) a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nevelésére, felügyeletére vagy gondozására köteles személy követi el.

(3) Ha a bűncselekményt a gyógy- vagy nevelőintézet alkalmazottja foglalkozása körében gondatlanságból követi el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

II. cím

A nemi erkölcs elleni bűncselekmények

Erőszakos közöszülés

197. § (1) Aki mást erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöszülésre kényszerít, vagy más védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát közöszülésre használja fel, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) az erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöszülésre kényszerített sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,

b) a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll, illetve az elkövető az erőszakos közöszülést a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követi el,

c) a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen közöszülnek.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdés a) pontja szerinti erőszakos közöszülés a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.

Szemérem elleni erőszak

198. § (1) Aki mást erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel fajtalanásra, vagy ennek eltűrésére kényszerít, vagy másnak a védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát fajtalanásra használja fel, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) az erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel fajtalanságra, vagy ennek eltűrésére kényszerített sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,

b) a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll, illetve az elkövető a fajtalanságot a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követi el,

c) a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen fajtalankodnak.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdés a) pontja szerinti szemérem elleni erőszak a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.

Megrontás

201. § (1) Aki tizennegyedik életévét be nem töltött személlyel közösül, valamint az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét meg nem haladott személlyel fajtalankodik, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra törekszik rábírní, hogy vele közösüljön vagy fajtalankodjék, büntettet követ el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben,

b) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény sértettje az elkövető hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt áll, illetve az elkövető a bűncselekményt a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követi el.

202. § (1) Aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra bír rá, hogy mással közösüljön vagy fajtalankodjék, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra törekszik rábírní, hogy mással közösüljön vagy fajtalankodjék, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés

a) két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben,

b) egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény sértettje az elkövető hozzátartozója, vagy nevelése, felügyelete, gondozása, gyógykezelése alatt áll, illetve az elkövető a bűncselekményt a sértettel kapcsolatban fennálló egyéb hatalmi vagy befolyási viszonyával visszaélve követi el.

202/A. § Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személlyel ellenszolgáltatás fejében közösül vagy fajtalankodik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Vérfertőzés

203. § (1) Aki egyenesági rokonával közösül vagy fajtalankodik, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető a leszármazó, ha a cselekmény elkövetésekor tizennyolcadik életévét nem töltötte be.

(3) Aki testvérével közösül, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Tiltott pornográf felvétellel visszaélés

204. § (1) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyről vagy személyekről pornográf felvételt megszerez, tart, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyről vagy személyekről pornográf felvételt kínál, átad vagy hozzáférhetővé tesz, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyről vagy személyekről pornográf felvételt készít, forgalomba hoz, azzal kereskedik, illetőleg ilyen felvételt a nagy nyilvánosság számára hozzáférhetővé tesz, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A (3) bekezdés szerint büntetendő, aki pornográf jellegű műsorban tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt vagy személyeket szerepeltet.

(5) Két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki a (3)-(4) bekezdésben írt bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(6) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt, vagy személyeket pornográf felvételen, avagy pornográf jellegű műsorban való szereplésre felhív, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(7) E § alkalmazásában

a) felvétel: a videó-, film-, vagy fényképfelvétel, illetőleg más módon előállított képfelvétel,

b) pornográf felvétel: az olyan felvétel, amely a nemiséget súlyosan szeméremsértő nyíltsággal, célzatosan a nemi vágy felkeltésére irányuló módon ábrázolja,

c) pornográf jellegű műsor: a nemiség súlyosan szeméremsértő nyíltsággal, célzatosan a nemi vágy felkeltésére irányuló cselekvéssel való megjelenítése.

Üzletszerű kéjelgés elősegítése

205. § (1) Aki épületet vagy egyéb helyet üzletszerű kéjelgés céljára másnak a rendelkezésére bocsát, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki bordélyházat tart fenn, vezet, vagy annak működéséhez anyagi eszközöket szolgáltat, öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a bordélyházban tizennyolcadik életévét be nem töltött személy folytat üzletszerű kéjelgést.

(4) Aki mást üzletszerű kéjelgésre rábír, az (1) bekezdés szerint büntetendő.

Kerítés

207. § (1) Aki haszonszerzés céljából valakit közösülésre vagy fajtalanságra másnak megszerez, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a kerítés üzletszerű.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a kerítést

a) az elkövető hozzátartozója, avagy nevelése, felügyelete vagy gondozása alatt álló, illetőleg tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére,

b) megtevéstéssel, erőszakkal avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel

követik el.

(4) Aki a (2) bekezdésben meghatározott kerítés elkövetésében megállapodik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Értelmező rendelkezés

210. § A 197-198. § alkalmazásában a tizenkettedik életévét be nem töltött személyt védekezésre képtelennek kell tekinteni.

210/A. § (1) Üzletszerű kéjelgést folytat az, aki rendszeres haszonszerzésre törekedve közösül vagy fajtalankodik.

(2) E Cím alkalmazásában fajtalanság: a közösülés kivételével minden súlyosan szeméremsértő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére vagy kielégítésére szolgál.

III. Mit tegyek, ha azt gyanítom, hogy a gyermeket szexuális visszaélés érte?

Vannak olyan szervezetek, amelyek rendelkeznek saját eljárasmóddal a gyermekbántalmazás jelentésére. Amennyiben ilyen nem áll rendelkezésedre kövesd az alábbi útmutatót!

- Légy körültekintő! Figyeld oda minden olyan jelre, amely arra enged következtetni, hogy a gyermek ki van téve a bántalmazás veszélyének!
- Jegyzetelj! Az első pillanattól kezdve, amikor felmerül benned a gyanú, figyelj oda a gyermek testbeszédére, a viselkedésében bekövetkezett változásokra, érzéseire és szóhasználatára.
- Találj módot és időt egy - előítéletektől mentes - beszélgetésre, melyben kifejezésére juttatod az aggodalmadat, hogy rosszul érzi magát, vagy szomorú! Ez lehetőséget teremt a gyermek számára, hogy elmondhassa mi történt vele.
- Ne légy követelőző, vagy erőszakos. Ne fogalmazd meg helyette a feltételezéseidet!
- Biztosítsd a gyermeket arról, hogy bármikor beszélhet veled és figyelj oda, amikor hozzád fordul!
- Tartsd észben, hogy ami vele történt, nem múlik el nyomtalanul és idővel egyre nagyobb nehézséget okozhat számára!
- A szervezet által kijelölt felelőst, felettesedet azonnal értesítsd!
- Kérj szakmai segítséget!

Mindig tartsd észben!

- ✓ Kezeld bizalmasan az információt! Csak azok tudjanak róla, akiknek feltétlenül muszáj.
- ✓ Ne értesítsd azt a személyt, akit a vád vagy a gyanú érint, függetlenül attól, hogy ki ez a személy. Ez a rendőrség feladata lesz!
- ✓ Ne lépj kapcsolatba a gyermek vérszerinti szüleivel, amíg a terv meg nem születik az eset kezelésével kapcsolatban!

IV. Mit tegyek, ha a gyermek elmondta, hogy őt szexuális visszaélés érte?

Amennyiben rendelkezésre áll, szerezd be az intézmény/szolgáltató által készített a gyermekek bántalmazása esetére készített eljárásrendet és/vagy akció tervet. Tanulmányozd át! Amennyiben nem áll rendelkezésedre ilyen szakmai anyag, kövesd a további pontokat!

- Maradjon nyugodt, ne ess pánikba!
- Ne háborodj fel, vagy kérdőjelezd meg a gyermeket! A gyermek számít rád, hogy nyugodt, támogató és megértő felnőttre talál.
- Keress egy nyugodt helyet, ahol beszélni tudtok.
- Köszönd meg a gyermeknek, hogy megosztja veled, ami vele történt. Erősítsd meg abban, hogy milyen bátor, hogy egy olyan dolgot oszt meg veled, amiről biztos nehéz beszélnie.
- Légy megértő! Mondd el neki, hogy te elhiszed, amit mond és kérd meg, hogy segítsen neked megérteni, ami vele történt.
- Légy figyelmes, ne kérdezősködő! Bátorítsd a gyermeket, hogy elmondja az életkorának, állapotának megfelelően mi történt vele. Olyan kérdéseket tegyél fel, melyek támogatóak és további elbeszélésre ösztönzik a gyermeket.
- Ne készíts interjút a gyermekkel!
- Hangsúlyozd, hogy ami történt, nem az ő hibája!
- Tudd, hogy a hangsúly és a szavak amiket használsz, hatással vannak a gyermekekre, de ne próbáld álcázni az érzéseidet. Ha szükséges szóban még egyszer megnyugtathatod a gyermeket.
- Légy támogató!
- Biztosítsd a gyermeket arról, hogy jól tette, hogy elmondta neked, ami vele történt és emiatt nem kerülhet bajba!
- Ne tegyél olyan ígéretet, amit nem tudsz megtartani. Ne ígérd meg, hogy nem mondd el másnak, amit tőle tudsz, de nyugtasd meg, hogy csak azoknak fogsz szólni a történekről, akiknek feltétlenül tudniuk kell ahhoz, hogy megvédhessék őt.
- Ne lépj kapcsolatba az elkövetővel! Ne kérd számon! Hagyd ezt az illetékes szakemberekre és a rendőrségre!
- A történetet kezeld bizalmasan! Csak azoknak mond el, akiknek feltétlenül tudniuk kell!

Mindig tartsd észben!

- ✓ Kezeld bizalmasan az információt! Csak azok tudjanak róla, akiknek feltétlenül muszáj.
- ✓ Ne értesítsd azt a személyt, akit a vád vagy a gyanú érint, függetlenül attól, hogy ki ez a személy. Ez a rendőrség feladata lesz!
- ✓ Ne lépj kapcsolatba a gyermek vérszerinti szüleivel, amíg a terv meg nem születik az eset kezelésével kapcsolatban!

V. Szakemberek – Szervezetek – Intézmények listája (A-Z)

A gyermekbántalmazás megelőzhető!

A honlap a gyermekbántalmazás és elhanyagolás megelőzése érdekében az Országos Gyermekkegészségügyi Intézet kezdeményezésére és gondozásában készült a társszakmák bevonásával. Azzal a céllal jött létre, hogy minél szélesebb körben felhívja a lakosság figyelmét a gyermekbántalmazás és elhanyagolás megelőzésének fontosságára és segítse a szakemberek közötti információáramlást.

www.gyermekbantalmazas.hu

Család Gyermek Ifjúság Egyesület

Az Egyesület hazai és nemzetközi kutatások mellett szakmai online folyóirattal és képzésekkel segíti a szakemberek munkáját.

Család, GYERMEK, IFJÚSÁG
KIEMELKEDŐEN KÖZHASZNÚ EGYESÜLET
FAMILY CHILD YOUTH ASSOCIATION

www.csagyi.hu

Telefon: +36/1-225-3526

ESZTER alapítvány és ambulancia

Az ESZTER Alapítvány (Erőszakos Szexuális Támadást Elszenvedettek Rehabilitációjára) az erőszak és bántalmazás áldozatait segítő civil szervezet.

www.eszteralapitvany.hu

+ 36 (1) 466 9872

info@eszteralapitvany.hu

Gyermekjogi képviselők

A gyermekjogi képviselő ellátja a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermek törvényben meghatározott védelmét, valamint segíti a gyermeket jogai megismerésében és érvényesítésében.

www.jogvedok.hu

Elérhetőségeik:

Közép-magyarországi Regionális Iroda

Dr. Herczeg Rita +36-20-489-9636

minden csütörtök 9-11 óráig, minden hónap első hétfő 13-14 óráig

Pauzáné Suha Judit +36-20-489-9621

minden hónap első hétfő 13-14 óráig

Közép-dunántúli Regionális Iroda

Dr. Herczeg Rita +36-20-489-9636

szerda: 10.00-12.00 óráig

Dél - dunántúli Regionális Iroda

Dr. Berdár Valéria +36-20-489-9633

minden hónap negyedik szerda: 8-12 óráig

Nyugat-dunántúli Regionális Iroda

Tresó Zoltánné +36-20-489-9635

minden hónap második szerda: 13-14 óráig

Észak-magyarországi Regionális Iroda I.

Nyerges Tibor +36-20-489-9625

minden hónap harmadik hétfő: 13-15 óráig

Észak-alföldi Regionális Iroda

Rantalné Dr. Szalay Erika +36-20-489-9628

minden hónap harmadik szerda: 10-12 óráig

Dél-alföldi Regionális Iroda

Hóhn Ildikó +36-20-489-9581

péntek: 11-13 óráig, minden hónap első csütörtök: 10-13 óráig

Dr. Dubecz György +36-20-489-9626

minden hónap első csütörtök: 10-12 óráig

Országos Gyermekegészségügyi Intézet

Az egészségügyi kormányzat szakmai háttérintézménye. A gyermekek egészségügyi ellátásával kapcsolatos adatok alapján szakmapolitikai javaslatokat dolgoz ki, módszertani ajánlásokat tesz, képzési, továbbképzési programokat szervez. Évek óta foglalkozik a gyermekbántalmazás és elhanyagolás kérdéseivel is.

www.ogyei.hu

Telefon: +36-1-3651540

Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány

Lelkiségy-vonala 1993 óta fogadja a segítségre szoruló gyerekek, fiatalok és olyan felnőttek hívásait, akik gyerekek érdekében telefonálnak.

A megkeresések oka sokféle lehet: a személyes öröm-bánat megosztása, a nehéz döntési helyzetben való segítségkérés vagy konkrét probléma, kérdés a függőségről, szexualitásról, étkezési zavarokról, baráti konfliktusokról, bántalmazásról, zaklatásról.

www.kekvonal.hu

Lelkiségy-vonal: 116-111

ingyenesen

24 órán át

az egész országból

anonim módon hívható.

NANE (Nők a nőkért együtt az erőszak ellen) Egyesület

1994 januárjában alakult azzal a céllal, hogy segélyvonalat indítson bántalmazott nők részére. A segélyvonalra, amely mind a mai napig az egyetlen olyan célzott telefonos szolgáltatás e témában, amelyek képzett női önkéntesek működtetnek civil szervezeti keretek között. Immár 13. éve érkeznek hozzájuk hívások az ország minden részéről. Este hattól tíz óráig tartó ügyeletük napi 5-8 bántalmazással és családon belüli erőszakkal kapcsolatos ügyet regisztrál.

www.nane.hu

Segélyvonala: 06-80-505-101

(este 6 és 10 között)

VI. Elérhető képzések, programok listája

AKKREDITÁLT GYERMEKVÉDELMI TOVÁBBKÉPZÉSEK⁶

	A program címe	A programot indító megnevezése
1.	A gyermekbántalmazás kezelése és megelőzése	Család, Gyermekek, Ifjúság Kiemelten Közhasznú Egyesület
2.	Családon belüli erőszak – gyermekbántalmazás, a kiskorúak sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények	Miskolci Gyermekvédelmi Központ
3.	A családon belüli bántalmazottakkal való kommunikációs lehetőségek	Szocio East Egyesület
4.	Segítő munka a párkapcsolati erőszak áldozataival és gyerekeikkel	Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület
5.	Az emberi tényezők szerepe a gyermekekkel és családokkal való munkában	OKTKER – NODUS KIADÓ Kft.
6.	„Enyém a testem” – Tanfolyam az értelmi sérült felnőttek részére készült szexuális önvédelmi program oktatóinak képzésére	„Kézenfogva” – Összefogás a fogyatékosokért Alapítvány
7.	Szexualitással kapcsolatos konfliktusok kezelése fogyatékos felnőttel intézményi ellátása során	„Kézenfogva” – Összefogás a fogyatékosokért Alapítvány
TOVÁBBI PROGRAMOK		
1.	Chicoca fája prevenciós program a gyermekek szexuális zaklatásának megelőzésére	Család, Gyermekek, Ifjúság Kiemelten Közhasznú Egyesület
2.	Filmvetítéssel egybekötött előadás a prostitúció veszélyeiről gyermekeknek és szakembereknek	Rendőrkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya

⁶ Összeállítva az országos szociális szakmai továbbképzési jegyzék és az ombudsmani vizsgálat alapján

VII. Szakmai anyagok szakemberek számára

Szakirodalom

- Rácz Andrea: A gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények, mint a gyermeki jogok tagadása - online
- Csehák Hajnalka – Drávucz Margit: Zaklatott gyermekek. In: Fordulópont 41. szám.
- Herczog Mária: Gyermekbántalmazás. Complex Kiadó, Budapest, 2007.
- Herczog Mária – Gyurkó Szilvia: Gyermekkorú elkövetők az igazságszolgáltatás és az ellátórendszer határán. OKRI Budapest 2006.
- Herczog Mária: A gyermekek elleni erőszak más megközelítésben – a bántalmazó rendszer. In: Belügyi Szemle. 2005, LIII. Évf. 9. szám.
- Herczog Mária – Neményi Eszter – Rácz Andrea: A gyermekekkel szembeni szexuális visszaélésekről. Csanyi Könyvek. Budapest, 2002.
- Kovács Eszter: Mit tudunk az intézményekben élő gyermekek elleni szexuális bántalmazásokról? In: Család, Gyermek, Ifjúság. 2001/5.
- Herczog Mária – Neményi Eszter – Rácz Andrea: A gyermekekkel szembeni szexuális bántalmazásról. ECPAT_UNICEF, Budapest, 2001.
- Velkey László: A „megvert”, „megkínzott”, „megrázott”, „bántalmazott” gyermek syndroma. In: Gyermekgyógyászat 1994/4. szám.

Szakmai anyagok

- www.gyermekbantalmazas.hu
- Módszertani Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete - Kézikönyv a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtók számára a gyermekekkel szembeni rossz bánásmóddal kapcsolatos esetek ellátáshoz és kezeléséhez Budapest 2006.
- Módszertani levél háziorvosok, házi-gyermekorvosok, védőnők, gyermek-egészségügyi szakemberek részére - A gyermekbántalmazás és elhanyagolás megelőzése, felismerése és kezelése Készítette: Dr. Herczog Mária – Dr. Kovács Zsuzsanna Budapest, 2004.
- Módszertani füzet: A gyermekvédelmi feladatot ellátó szervek szerepe és felelőssége a gyermekbántalmazás és elhanyagolás megelőzésére és kezelésére ICSSZEM 2004.

Felmérések, kutatások

- Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának Jelentése az AJB-2031/2011 számú ügyben
- Gyermekek szexuális bántalmazása Adatgyűjtésen, felmérésen, esetelemzésen alapuló jelentés a magyarországi helyzetről, a PANDÓRA SZELENCÉJE nevű nemzetközi projekt részeként, Független Médiaközpont, Budapest 2011.

- „Bentlakásos intézményekben élő gyermekek ellen elkövetett szexuális bántalmazásról” Európai Bizottság Daphne III. 2009.
- Kovács Eszter: Mit tudunk az intézményekben élő gyermekek elleni szexuális bántalmazásokról? In: Család, Gyermek, Ifjúság 2001/5.

Jogszabályok

- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről

Angol nyelvű szakmai weblapok

- www.coe.int/oneinfive
- www.underwearrule.org

**A gyermekekkel szembeni szexuális
visszaélések megakadályozása
mindenkinek az ügye!**

